

קושר ומתיר הנוגע לדף היומי - שיעור 574

I. כללי מלאכת קושר ומתיר ג' קשרים הם:

- (א) קשר של קיימא דעת הרי"ף ורמב"ם (שנת - י - ה) (1) שהוא עומד להתקיים לעולם (2) וגם הוא מעשה אומן וחייב חטאת עליו ודעת רש"י והרא"ש אינו צריך מעשה אומן רק צריך הקשר להתקיים
- (ב) קשר שאינו של קיימא דעת הרי"ף ורמב"ם שהוא של קיימא ואינו מעשה אומן או מעשה אומן ואינו של קיימא ואיסורו מדרבנן ודעת הכל בו ורבינו פרץ שמיום אחד ועד שבעה ימים תקרא אינו של קיימא ואסור מדרבנן ולהלן אסור מן התורה ודעת רש"י ומרדכי והטור עד שבעה מותר ומשבעה ועד שלושים יום איסורו מדרבנן ומשם ואלך אסור מן התורה ודעת רבינו ירוחם שהובא בטור ובית יוסף דעד ג' ימים אינו קשר ומג' עד חצי שנה אסור מדרבנן ולהלן הוא איסור תורה
- (ג) קשר שמתירין באותו יום (בתוך כ"ד שעות) להרי"ף ורמב"ם מותר אם אינו מעשה אומן ואם מעשה אומן איסורו מדרבנן ודעת הרא"ש ורש"י שמותר לקשור ולהתיר קשר זה אפילו אם הוא מעשה אומן
- (ד*) ולמעשה עיין ברמ"א (שי"ז - ה) "וי"א דיש ליזהר שלא להתיר שום קשר שהוא שני קשרים זה על זה דאין אנו בקיאים איזה מקרי קשר של אומן דאפילו בשאינו של קיימא אסור לקשרו" ורמ"א חשש לשיטת הרמב"ם

II. קשר שיכול להתירו באחת מידיהם אם חשוב קשר - עיין במשנה (שנת קי"ה):

דרכי מאיר סבר כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיהם אין חייבין עליו מ"מ אנו פסקינן כחכמים דאינו תלוי בזה אלא תלוי בזמן לרש"י והרא"ש וגם במעשה אומן להרמב"ם (מ"ב שי"ז - ה) אמנם דעת הקצות השלחן (קכ"ג - סק"ד) דמ"מ מותר לקשור ולהתיר קשר בן יומו אם יכול להתירו ביד אחת דלהרמב"ם אינו מעשה אומן ולרש"י אינו קיימא אבל דעת הבה"ל (שי"ז - ה ד"ס הקושר) דמעשה אומן נקרא אפילו לא מיהדק שפיר ורק אם ניתן מעצמו דרך השתמשות חשיב אינו מעשה אומן היוצא ממחלוקת זה כמה חילוקים בהלכה למעשה (כ) אם מותר לעשות עניבה על גבי קשר במנעלו אם בדעתו להתירה תוך כ"ד שעות ביד אחד (כ) וכן לקשור ולהתיר העניבה שעושים סביב הצואר על החולצה לנוי (ג) וכן לקשור ולהתיר חגורה על מעיל העליון (ד) וכן החגורה של תפלה (ה) וכן לענין Plastic Tie Twists אולי יש לאסור

III. קשר ע"ג העניבה בשרוך נעל כדי להדקה

- (א) עיין בשש"כ (ט"ו - נ"ג) דאפילו דעתו להתירו תוך כ"ד שעות אסור כהרמ"א (שי"ז - ה) דכל קשר ע"ג קשר חיישינן למעשה אומן אפילו בתוך כ"ד שעות
- (ב) עיין בספר אור השבת (ה - דף קמ"ד) (כ) דלערוך השלחן (שי"ז - י) ולשע"ת (שי"ז - ה) דקשר שדעתו להתירו ביומו לא נחשב מעשה אומן וגם לא הוי קשר של קיימא ומותר לכתחלה לרש"י וגם להרמב"ם אכן לבה"ל (שי"ז - ה ד"ס הקושר) ולקצות השלחן (קכ"ג - ד) אסור (כ) אבל אם יכול להתירו ביד אחת לקצות השלחן יהיה מותר דלא נחשב מעשה אומן להרמב"ם ועל פי רוב יכולים להתיר הקשר ביד אחת ולבה"ל גם זה אסור (ג) ועוד החזו"א (נ"ז - י"ז) סבר דרמ"א שאסר לעשות קשר ע"ג קשר חומר אצל בעלמא הוא והוא רק מנהג להחמיר בו והיכא דלא נהגו להחמיר אין מחמירין וגם אינו חזק ואמיץ כקשר ע"ג קשר (ד) ועוד בחוט פתוח יש חשש היזק ובפרט לקטנים ביותר וצ"ע

IV. להתיר לחגור השמלה העליונה וחגורה של תפילה בקשר ע"ג קשר

לכאורה גם זה תלוי בדברינו הנ"ל ואולי יש להוסיף דגם לדעת הרמ"א דקשר ע"ג קשר הוא רק מנהג להחמיר דיש ספק ספיקא נגד חשש איסור (כ) חזא דהוי ספק מעשה אומן (כ) ולדעת רש"י והרא"ש שכל קשר העשוי להתיר ביומו אינו קשר

ואפילו הוא מעשה אומן וה"ה בענין עניבה על חולצה לנוי ועיין בשו"ת אבני נזר (ק"פ) דבחוט אחד לא שייך קושר ומתיר וכ"כ המרכבת המשנה (י - ט)

V. **Knotting and Unknotting Plastic Food and Garbage Bags** עיין בשיעור 182

אם נקשר הפלאסטיק בחנות או במאפיה (bakery) זה תלוי בג' מחלוקות (c) עיין במשנה ברורה (ע"ז - כ"ה) דכל קשר שעשוי להתקיים רק עד שיקחנו הבעל הבית לביתו לא מקרי של קיימא דכל שעומד להתיר בכל שעה מותר וזה דעת הלבוש אבל המג"א (ה"י) אסר משום דתלוי בזמן הקשר ולא בדעת הקושר (ב) ואם קשר אמיץ חשוב מעשה אומן לדעת הבה"ל וקצות השלחן חשיב מעשה אומן אבל לדעת העה"ש ושע"ת אינו חשוב מעשה אומן אם מתירו ביומו (ג) אם מתיר קשר דרבנן במקום מצוה עיין שו"ע (ע"ז - ה) דמותר במקום מצוה אכן המ"ב (י"ג) הביא מהבית מאיר שהרבה ראשונים חולקים על היתר זה ולכן נכון יותר לא לסמוך על ההיתרים ולקרוע השקית באופן קלוקל

VI. **אם קשר בשקיות של פלאסטיק שנקרא plastic garbage bags** חשוב קשר של

קיימא הצד לאסור משום שאין מתירים קשרים אלו איברא עיין בדעת תורה (תק"ד - ה) דתפירה העומדת לישרף נקראת אינה של קיימא ומסתבר דה"ה לקשר

(א) עיין בסוכה (ל"ג:) ברש"י (ד"ה הוטר חגודו) שאע"פ שאינו מקפיד שישאר אגוד גם אחרי חג הסוכות נקרא של קיימא כ"כ השש"כ (ל"ה הערה ס"ג)

(ב) אמנם עיין עוד בשש"כ (חלק ג פרק ל"ה הערה ס"ג) שכתב בשם הגרשז"א שנידן דידן אין דומה כלל ללולב שהקשר נעשה לקיום המצוה של איגוד או זה אלי ואנוהו משא"כ בחיבור של השקיות הוא בעיקר לשמור על התוכן שלא ישפך ורוצה רק שלא יהא חור והמטרה הסופית היא לקרוע ולהוציא ולזרוק את השקית ולכן אין זה חשוב כשל קיימא כי אפשר שאין שום הבדל בין מחשבה להתרת הקשר או שדעתו לזרוק כולו לאשפה

(ג) עיין בשו"ת מהרי"ל דיסקין (צק"ו ח"א ל"ה) שהביא ראייה מיומא (ס"ז:) דתיקנו חכמים שיקשור גם בין קרניו של השעיר וזה עשה ביוהכ"פ ולא מאתמול והלא קשר זה אינו עשוי להתיר לעולם ועיין שם בשש"כ דמצד הסברא דמה שזורקו לאשפה ג"כ חשוב כאינו של קיימא ואין מדבר שם בכל דבריו משום חשש הרמ"א של מעשה אומן וצריך לומר דקשר שעשו לזרוק לאשפה אין חשוב קשר כלל ודומה לצד נחש לשיטת הרמב"ם

(ד) ועוד דעת הרמב"ם שהשמיט את הגמרא בקשירת הלולב דאין זה חשוב קשר של קיימא ועיין בשו"ת ערוגת הבשם (ק"ט) שסובר שהוא מפני שאמרו בגמרא שהיו מורישים את לולביהם לבני בניהם (סוכה ל"ה:) ולא היה דעתם להתרה משא"כ בזמננו שאין מורישים לא חשוב כלל קשר של קיימא (ע"כ ע"כ)

VII. **עניבה שהפכה לקשר מותר להתירה ואם אינו יכול להתירה מותר גם לנתקה מ"ב**

(ע"ז - כ"ג) בשם הח"א ועיין בקצוה"ש (קכ"ג - י"ה) דדוקא במקום צער התירו וחזו"א (נ"ז - י"ז) דהא דנהגו שלא להתיר ב' קשרים זה ע"ג זה חומרא בעלמא הוא וטוב יותר להתיר מלנתק שהרי החמירו לנתק בפני עם הארץ עיין שש"כ (ט"ז - נ"ז)

VIII. **כל קשר שאסור לקשור אותו בשבת אסור להדקו אם נתרפה ועל כן יזהר שלא להדק את קשרי הציציות כשנתרפו**

IX. **קשירת השקית ע"י חוט ברזל דק לדינא נראה דאף דיש האוסרים בזה וכמו שכתב השש"כ (פרק ט - סעיף י"ג) מ"מ אף אי אוסרים אינו אלא דוקא בסוגר לקיימא דהיינו ליותר מיום או ז' ימים ויותר נוטה להקל עיין בשיעור 96**

X. **Tying a Sling on שבת**

עיין שש"כ (ע"ז - ה) דטוב שלא לקושרה בקשר כפול אלא בעניבה או בסיכת בטחון אבל במקום צורך מותר דבמקום צער לא גזרו באינו של קיימא יותר מכ"ד שעות